

8 รูปแบบผลประโยชน์ทับซ้อน ในรัฐบาลทักษิณ

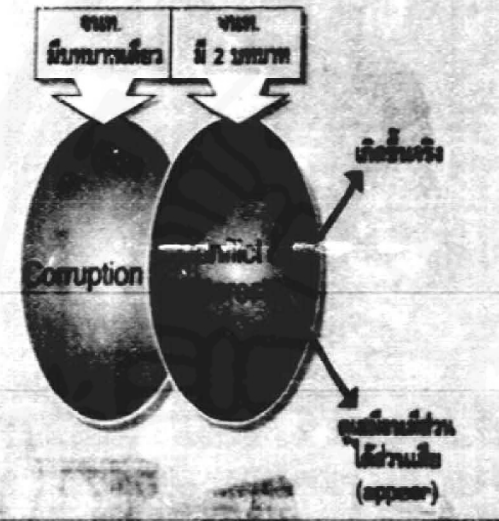
คณะเศรษฐศาสตร์, ธรรมศาสตร์ จัดอภิปราย เรื่อง "รัฐบาลไทยรักไทยกับผลประโยชน์ทับซ้อน" โดยดร.นิพนธ์ พัวพงศกร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้เสนอบทความหัวข้อ "รัฐบาลทักษิณกับปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน" ซึ่งดร.นิพนธ์ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่าผลประโยชน์ทับซ้อน (conflict of interest :: COI) และปัญหาคอร์รัปชัน (corruption) จากนั้นกล่าวถึงพฤติกรรมผลประโยชน์ทับซ้อนที่สำคัญในรัฐบาลทักษิณ และสาเหตุของการเกิดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน จากนั้นโยงใยไปถึงทัศนคติของ พ.ต.ท.ทักษิณ เรื่องธุรกิจครอบครัวกับแนวระบอบป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนมีรายละเอียดโดยย่อ ดังนี้

ผลประโยชน์ทับซ้อนต่างจากการคอร์รัปชัน กล่าวคือ **เป็นผู้ที่มี 2 บทบาทและดูเหมือนมีส่วนได้ส่วนเสีย** ในขณะที่คอร์รัปชันเจ้าหน้าที่มีบทบาทเดียว ตัวอย่างของการคอร์รัปชันได้แก่ เจ้าหน้าที่เรียกสินบนจากนักธุรกิจ/ประชาชนที่ฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อไม่ให้ถูกจับ หรือรับสินบนจากการกำหนดเคสเปิดในบริษัทในขณะการประมูล

ตัวอย่าง **ผลประโยชน์ทับซ้อนแบบบริสุทธ์** เช่น บริษัทครอบครัวนักการเมืองขณะการประมูล แต่การประมูลเป็นไปอย่างเที่ยงธรรมและโปร่งใส. ผู้บริหารรัฐวิสาหกิจเกษียณและลาออกไปเป็นผู้บริหารกิจการที่ตนเองเคยกำกับดูแล. รัฐมนตรีใช้อำนาจกรรมการบีโอไอให้สิทธิพิเศษธุรกิจครอบครัวนักการเมือง. นักการเมืองพรรครัฐบาลเป็นเจ้าของกิจการขอให้กรรมการตั้งค่าธรรมเนียมสินค้านำเข้าที่เป็นของคู่แข่ง. กำหนดนโยบาย/เปลี่ยนแปลงเกณฑ์ของรัฐซื้ออื้อฉาวโยธาแก่ธุรกิจบางประเภทที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวนักการเมือง เช่น แปลงสัมปทานโทรคมนาคมเป็นพาณิชย์สรรพสามิต

ตัวอย่าง **คอร์รัปชันที่เกิดจากผลประโยชน์ทับซ้อน** เช่น นายกเทศมนตรีกำหนดเคสเปิดให้บริษัทก่อสร้างของคณะกรรมาธิการประกวดงานก่อสร้างในเทศบาลที่ตนบริหาร. ชีวราชการยื่นผู้ใหญ่ช่วยให้นักการเมืองไม่ถูกลงโทษจากความผิดหมิ่นประมาทเพราะเป็นบริษัทของครอบครัวนักการเมือง

ความหมาย Conflict of Interests

ตัวอย่าง **ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดจากนโยบาย** กล่าวคือ เป็นคอร์รัปชันเชิงนโยบาย (corruption + COI) นักการเมืองใช้อิทธิพลเพื่อให้พรรคพวกที่ทำผิดกฎหมายไม่ถูกลงโทษ ยกตัวอย่างเช่น กรณีเสวกรทกรรม การกสร., โครงการบำบัดน้ำเสียคลองด่าน. ชื่อที่ดินองค์การโทรศัพท์

พฤติกรรมผลประโยชน์ทับซ้อนที่สำคัญในรัฐบาลทักษิณ 8 รูปแบบ คือ

- 1. ใช้อำนาจจัดสรรทรัพยากรของรัฐ ทำธุรกิจกับครอบครัวนักการเมือง (self-dealing) หรือ ธุรกิจที่สัมพันธ์พรรคการเมือง**
 - การจัดซื้อจัดจ้างจากงบประมาณที่ไม่มีความละเอียด เสนอรัฐบาลและด้วยวิธีพิเศษ
 - จัดซื้อจัดจ้างธุรกิจคมนาคม ต้นกล้ายาง ประมูลขายข้าว ก่อสร้างสนามบิน
- 2. ใช้อำนาจหน้าที่/ตำแหน่งการเมืองกำหนดนโยบาย/ออกกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจครอบครัว**
 - ใช้การเจรจาเพื่อ หรือการเยี่ยงต่างประเท

- ในการเจรจาธุรกิจส่วนตัว
- พ.ร.บ. ประกอบกิจการโทรคมนาคม กับการกำหนดหุ้นส่วนต่างชาติไม่เกิน 25%
 - ระเบียบการออกกฎหมายที่กระทบธุรกิจครอบครัว/ธุรกิจที่ให้การสนับสนุนพรรค เช่น ละเลยการออกประเทศกระทรวงเรื่องเกณฑ์ผู้มีอำนาจเหนือตลาด
 - 3. ใช้บ่อย (รัฐมนตรีที่เป็นลูกน้อง/กรรมการให้หน่วยงานรัฐ) ออกกฎหมายที่เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจครอบครัว**
 - ส่งเสริมการลงทุน
 - ภาษีป้องกันการทุ่มตลาด
 - แก้ไขกฎระเบียบสายการบินต้นทุนต่ำ
 - 4. ผู้บริหารบริษัทเอกชนที่สนับสนุนรัฐบาลนั้นเป็นกรรมการกำหนดนโยบาย/หลักเกณฑ์ที่เอื้อประโยชน์บริษัท**
 - เปลี่ยนทิศทางนโยบายและการใช้งบประมาณ
 - 5. แทรกแซงตลาดหุ้น** การนำรัฐวิสาหกิจขาดตลาดหุ้น และกองทุนวายุภักษ์ ทำให้ญาติพี่น้อง/ธุรกิจครอบครัวได้ประโยชน์
 - 6. แทรกแซงแผนการควบคุมขนาดอาคารทหารไทยของธนาคารแห่งประเทศไทย**
 - 7. ให้ตำแหน่งแก่ญาติ หรือข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ที่ช่วยเหลือนักการเมืองในเรื่องการเสียภาษี**
 - 8. รูปแบบอื่นๆ :** นำโครงการลงเขตเลือกตั้งของนักการเมือง
- **สาเหตุผลประโยชน์ทับซ้อน**
- 1. แรงจูงใจในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว:** ได้รับเลือกตั้งและทำให้นักการเมืองมีอำนาจออกกฎหมาย/นโยบาย . อำนาจจัดสรรทรัพยากร. อำนาจกำกับ/ควบคุม/แทรกแซงเศรษฐกิจ. ระบบอุปถัมภ์ทางการเมือง
 - 2. ประชาชนไม่สามารถควบคุมรัฐบาลได้** เพราะปัญหา asymmetric information : นายกับบ่าว
- (1) ข้อมูลสารสนเทศ (2) กลไกควบคุมภายใน (3) กลไก

- ควบคุมภายนอก
- (1) ข้อมูลสารสนเทศ :** ความลับหรือถูกบิดเบือนเกิดจากจุดอ่อนของ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารราชการ 2 ข้อ คือ ต้นทุนธุรกรรมของผู้ขอและหน่วยราชการไม่ถูกลงโทษ
 - ต้นทุนโฆษณาสื่อ . เซ็นเซอร์นักข่าว ล่าสุดคักพิงนักข่าว . ใช้ประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานรัฐ
 - (2) กลไกควบคุมภายใน**
 - รัฐบาลเกิดอาณาจักรชินสี . องค์การอิสระ : อิทธิพลต่อกระบวนการสรรหา . รัฐธรรมนูญและกฎหมายมีจุดอ่อน เช่น มาตรา 209 เรื่องการโอนทรัพย์สินของนักการเมือง หรือการแจ้งทรัพย์สินเฉพาะคู่สมรสและลูกอายุต่ำกว่า 20 ปี
 - (3) การควบคุมภายนอกโดยประชาชน**
 - ต้นทุนธุรกิจกรรมและหลักการกฎหมายหมิ่นประมาท . ทัศนคติของนักการเมือง . ทัศนคติของ พ.ต.ท. ทักษิณ ต่อธุรกิจครอบครัว
 - "ขอให้อคิดว่าเป็นเรือประเทศไทยมีทุกคนและทุกบริษัทอยู่ในเรือ ถ้าเชื่อว่าประเทศไทยฝ่าคลื่นลมได้ โดยไม่อับปางถึงฝั่งทุกคน"
 - ทำไมคิดแบบนี้ : ทักษิณเป็นแก้วแก้ว ไม่ใช่ซีไอโอประเทศไทยเป็นของนายภา อะไรดีสำหรับบริษัท ย่อมดีกับประเทศ
 - ทัศนคติของนักการเมืองทั่วไป : แม้ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนจะประจักษ์ชัดในใจของนักการเมืองทุกคน ตั้งแต่กรณี ส.ป.ก.4-01 แต่สำนักทางการเมืองยังผูกติดกับกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่ง . ผลประโยชน์ทับซ้อนยังไม่ใช่สิ่งที่ถูกนิยามให้เป็นความผิดหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไม่ควรในแง่ของ "หลักการทั่วไป"
- **แนวทางแก้ไข**
- นิยามผลประโยชน์ทับซ้อนต้องชัดเจน และยอมรับเป็นหลักการทั่วไป . พัฒนาระบบกำกับควบคุมรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ . แก้ไขกฎหมาย กำหนดแนวทางและสถาบันที่รับผิดชอบรวมทั้งปรับปรุงระเบียบข้อบังคับใช้กฎหมาย. ลดบทบาทการแทรกแซงของรัฐ